

Verksamhetsplan 2022

Suicidpreventionssamordnare

Psykiatrins utvecklingsenhet, Hälsa och välfärd, RSS Dalarna

Suicidpreventionssamordnaren ska stödja utvecklingen av ett långsiktigt, tvärsektoriellt och kunskapsbaserat regionalt lokalt arbete samt stödja utbildning och kompetensutveckling i länet.

Samordnarens roll handlar till stor del om att stödja verksamheter/aktörer i sitt arbete med att förebygga suicid. Det kan bland annat göras genom att stödja genomförandet av det nationella handlingsprogrammet för suicidprevention, applicera evidensbaserade program eller metoder som har en effekt att minska suicid. Samtidigt är samordnarens uppgift att bidra till en ökad kunskap och medvetenheten kring psykisk ohälsa för att minimera antal suicid. Genom att öka kunskapen kring psykisk ohälsa, kan det leda till en minskad stigmatisering i samhället när det gäller suicid². Med ett tydligt samordnaransvar skapas ökade möjligheter till en hållbar och effektiv struktur som håller ihop det tvärsektoriella suicidpreventiva arbetet och blir därmed en länk mellan den lokala och den nationella nivån.

2.2 Analysarbete och omvärldsbevakning

Suicidpreventionssamordnaren bedriver och stödjer analysarbete på olika sätt:

- Identifiera områden/verksamheter som ska prioriteras med syfte att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa.
- Analysera målgrupper utifrån t.ex. förekomst, frisk- och riskfaktorer inför en planering av olika preventionsåtgärder.
- Påvisa utvecklings- och utbildningsbehov inom olika verksamheter.
- Omvärldsanalys gällande frågor som berör psykisk hälsa/ohälsa och suicidpåverkan.
- Utgöra länets representant på nationell och sjukvårdsregional nivå i t.ex. nätverk med syfte att samverka, inhämta information och delge andra regionala samordnare kring hinder/framgångar.

2.3 Samverkan och samarbete

Suicidpreventionssamordnaren främjar samverkan med olika aktörer genom att:

- Samverka med länets brukarsamordnare och brukarorganisationer gällande frågor kring psykisk hälsa och suicidprevention.
- Samverka med länets kommuner i syfte att öka kunskap, agerande och planering av förebyggande insatser genom ökad samverkan med regionens verksamheter.
- Samverka med civilsamhället i form av ökad kunskap om psykisk hälsa, suicid, stigmatisering riktad mot befolkningen. Samordnarens roll här är också att agera länk mellan region, kommun och t ex frivilliga föreningar/organisationer.
- Samordningen på nationell nivå handlar framför allt om att koordinera och prioritera vad som ska göras (kopplat till det nationella handlingsprogrammet), medan den regionala samordningsfunktionen alltså ska ge stöd i hur detta kan genomföras på regional och lokal nivå. Förutom ovan nämnda stödinsatser kan det även kunna handla om att bistå kommuner i att bygga upp en ändamålsenlig organisation eller i utformningen av ett kommunalt handlingsprogram.

² [Kartläggning av insatser som syftar till att minska stigma om psykisk ohälsa \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/kartlaggning-av-insatser-som-syftar-till-att-minska-stigma-om-psykisk-ohalsa/)

Verksamhetsplan 2022

Suicidpreventionssamordnare

Psykiatrins utvecklingsenhet, Hälsa och välfärd, RSS Dalarna

2.4 Kompetens- och utbildningsinsatser

Suicidpreventionssamordnaren tillser att olika typer av kunskapshöjande insatser genomförs genom att:

- Säkerställa, kvalitetssäkra och medverka i utbildningar för personal och medaktörer samt följa Folkhälsomyndighetens, Socialstyrelsens och Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) arbete i satsningen kring suicidprevention.
- Sprida senaste rönen inom forskningen för att stödja verksamheterna.
- Utveckla samverkan mellan olika aktörer för att operativa parter från olika verksamheter lättare ska kunna dela kunskap och erfarenheter med varandra, diskutera insatser och ansvarsfördelning och samverka.
- Utgöra en länk mellan nationell och lokal nivå och att denna skulle stödja regionala och lokala aktörer i att sprida och implementera kunskap och inhämta behov av ny kunskap.

2.5 Stödja utvecklingsarbeten

Det förekommer kunskapsluckor i verksamheter kring hur psykisk hälsa främjas, vilka preventionsåtgärder som rekommenderas, bemötandets vikt i möte med människor med psykisk ohälsa/suicidalt beteende och efterlevande samt hur verksamheter samverkar över sekretessgränser/uppdrag och åtaganden d.v.s. identifiera lokala utvecklingsområden. Dessa delar kan många gånger vara behjälpta av övergripande dokument och överenskommelser där olika yrkesgruppers ansvarsfördelning tydliggörs där samordnaren agerar processstöd, eller ingår i olika expert/arbetsgrupper, i olika utvecklingsarbeten som kan initieras genom Dalarnas regionala samverkans- och stödstruktur, RSS Dalarna. RSS Dalarna bidrar till samverkan/utveckling i frågor rörande socialtjänsten och närliggande hälso- och sjukvård mellan kommuner och mellan kommuner och region samt stödjer utvecklingen av evidensbaserad praktik på regional och lokal nivå. RSS arbetar med en rad olika frågor såsom inflytande och delaktighet, samsjuklighet och våldsprevention. Genom sitt arbete med t.ex. stöd till implementering och förbättringsarbete möjliggör RSS bland annat en ökad tillgänglig vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet.

3. Nätverk

I Dalarna finns ett länsnätverk för suicidprevention där det ingår representanter³ från kommuner, region och civilsamhället. Nätverket sammankallas av samordnaren och utgör en information/kunskapshöjande länk till verksamheter/aktörer och möjliggör ett erfarenhetsutbyte med syfte att öka samverkan. Mötena ska förhoppningsvis leda till en ökad förståelse och samsyn mellan aktörer som har olika typer av verksamheter och uppdrag. Ett sätt att utveckla samverkan mellan olika aktörer för att operativa parter från olika verksamheter lättare ska kunna dela kunskap och erfarenheter med varandra, diskutera insatser, ansvarsfördelning och samverkan.

Samordnaren ingår i ett sjukhusregionalt nätverk med övriga regionala suicidpreventions-samordnare där t ex gemensamma utmaningar och insatser lyfts. Denna konstellation uppstod utifrån ett behov av kollegial samverkan. På senare tid har detta nätverk

³ Från kommunen deltar t ex budget och skuldrådgivare, strateger inom folkhälsa och hållbarhet. Från regionen deltar persona från psykiatri, primärvård (vårdsamordnare, sjuksköterskor, psykolog), sjukhuspräster, diakoner, och från rehabilitering. Från civilsamhället återfinns representanter från SPES och Balans.

Verksamhetsplan 2022

Suicidpreventionssamordnare

Psykiatrins utvecklingsenhet, Hälsa och välfärd, RSS Dalarna

2022-01-01

sammankopplats till divisionscheferna. De regionala samordnarna får någon gång per år även ta del att Mellansveriges suicidforskarnätverk där praktik och teori möts.

På nationell nivå samordnar Folkhälsomyndigheten ett nätverk bestående av samordnare. Nätverk möts regelbundet och cirka en gång per år sker det även i samverkan med andra aktörer såsom SKR, Socialstyrelsen, NASP, Polismyndigheten, Mind, Suicide Zero, SPES m.fl.

3.1 Återrapportering och förankring

Förankringsarbetet för samordnarens arbete är främst i ledningsgrupperna inom psykiatri och primärvården samt i Hälso- och sjukvårdsnämnd. Regionens strategiska diskuteras, planeras och följas upp i varje ansvarig ledningsgrupp. För att säkerställa att aktiviteterna genomförs planenligt bör en årlig avrapportering ske.

Vidare förankras samordnarens arbete i förekommande fall inom RSS struktur (se ovan). Vissa utvecklingsarbeten kan t.ex. initieras via RSS vars uppdrag ges via RSS samverkansfora:

- "Länschefsnätverket" som består av förvaltningschefer på högsta tjänsteledningsnivå från kommunernas socialtjänst och regionens hälso- och sjukvård.
- "Socialchefsnätverket" som är för högsta tjänsteledningsnivå från kommunernas socialtjänst. Välfärdsrådet som består av Hälso- och sjukvårdsnämndens presidium samt ordföranden i socialnämnderna i Dalarnas kommuner.
- Inom ramen för arbetet med kunskapsstyrning formeras olika Lokala Programområden (LPO) i enlighet med den nationella modell som finns inom kunskapsstyrningen för hälso- och sjukvård och socialtjänst. LPO Psykisk hälsa har representanter från region och kommuner.

4. Förutsättningarna inför 2022 - 2023

Regionens övergripande suicidpreventiva arbete har sedan länge varit eftersatt i att det saknar en tydlig tillhörighet och organisation. Frågan har under 2021 tydliggjorts när det gäller hemvist i Utvecklingsenheten inom psykiatri och i avdelningen Hälsa och välfärd.

4.1 Övergripande VP – mål

Det långsiktiga målet med regionens suicidpreventiva arbete är påverka suicidtalerna genom ökad kunskap och samverkan. Regionens mål ska även eftersträva Sveriges nollvision samt svara upp till det nationella handlingsprogrammet för suicidprevention. Det ska göras genom att förstärka både hälso- och sjukvårdens och kommunernas suicidpreventiva arbete.

Ett ytterligare långsiktigt mål är att bistå invånare med adekvat information och kunskap kring psykisk hälsa, suicid och prevention. Arbetet behövs belysas i verksamheter som tidigare inte sett sin roll och förstärka arbetsgivarens ansvar för en hälsofrämjande arbetsmiljö. Arbetet behöver bli en del i en helhet och integreras i alla verksamheter för att få ökat genomslag.

Verksamhetsplan 2022

Suicidpreventionssamordnare

2022-01-01

Psykiatriens utvecklingsenhet, Hälsa och välfärd, RSS Dalarna

4.2 Delmål och aktiviteter

En åtgärd som föreslås vidtas behöver ha stöd för att ge tilltänkt effekt, oavsett om det handlar om utbildningsinsats för att minska stigmatisering eller att införa en ny en metod för att förebygga psykisk ohälsa bland unga. Då det i vissa fall saknas evidens kan den bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap d.v.s. evidensbaserad praktik nyttjas.

Utvecklingsarbete av strategin för suicidprevention (samtliga preventionsnivåer)

Att framta en plan för att implementera Hälsa- och sjukvårdens strategi i syfte att stödja verksamheterna att arbeta utifrån de förslagna åtgärderna för att uppnå ett ökat suicidpreventivt arbete samt att stödja länets kommuners lokala samverkansarbete.

Kliniska riktlinjer för suicidnära patienter (selektiv prevention)

Regionen har sedan 2007 ett vårdprogram för suicidnära patienter inom vuxenpsykiatri som omarbetades 2016 till att även inkludera ungdomspsykiatri. Under 2021 sker en ny revidering som troligtvis kommer bredda dokumentet perspektiv. Vårdprogrammet kommer att byta namn för att skapa en starkare koppling till de nationella riktlinjerna.

Utvecklingsarbete i Vansbro 2021-2023 (samtliga preventionsnivåer)

Region Dalarna arbetar utifrån visionen "Vi mår bra i hela Dalarna" samt att Hälsa- och sjukvården håller på att ställa om till god och nära vård, har den kommun med hög andel suicid under längre tid valts ut för ett specifikt kvalitetssäkrande arbete. Syfte är att förbättra vårdens kvalitet i verksamheten genom att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa genom samverkan med kommun och civilsamhället. Ett snarlikt arbete håller på att startas upp under hösten i Orsa kommun utifrån en ökad frekvens av antal suicid under en kortare tid.

Informationsinsatser

Suicidpreventiva dagen (universell prevention)

Kommunikationsinsats tillsammans med Mellansveriges sjukhusregion. Insatsen är ett uppdrag från psykiatriens divisionschefer från med syfte att nå ut med information om prevention, samordning och den nationella konferensen. Ett sätt att höja medvetenheten kring dagen och dess betydelse samtidigt nå ut med information om suicidprevention.

Fokus psykisk hälsa (universell prevention)

En annan befolkningsinriktad insats sker i samband med världshälsodagen där fokus ligger på psykisk hälsa och handlar om att förmedla information bredden av föreningar/organisationer som erbjuder stöd Dalarna. Olika aktörers aktiviteter under veckan kommer att samlas och paketeras för ökad spridning.

Verksamhetsplan 2022

Suicidpreventionssamordnare

2022-01-01

Psykiatrins utvecklingsenhet, Hälsa och välfärd, RSS Dalarna

Hälsokalender (universell prevention)

Denna kalender som ges ut årligen av regionen kan vara en väga att sprida information som främjar psykisk hälsa i den aktuella målgruppen. Mer information behöver kommuniceras till befolkningen som tangerar psykisk hälsa/ohälsa och suicidprevention. Både hur du kan som medmänniska agera och var finns hjälpen att få.

Nätverk regionalt och nationellt

Delta i olika nätverk för dels omvärldsbevaka vad som sker i andra närliggande regioner samt nationellt. Nätverken syftar främst till att utbyta information, erfarenheter och diskutera aktuella frågor såsom kunskapsbehov hos olika målgrupper.

Stöd till efterlevande (selektiv prevention)

En utvecklingsåtgärd vore att förstärka organisationen kring suicidpreventionsarbetet då det förekommer att efterlevande inte upplever sig väl bemötta eller blir erbjuden det stöd de är behov av. Ett uppdrag till sjukhuskyrkan angående stöd efter suicidförsök och suicid kommer att skrivas för att ta tillvara på sjukhuskyrkans kompetens i större utsträckning.

HBTQI (selektiv prevention)

HBTQI på grupp nivå har en ökad risk för psykisk ohälsa och suicid därför är detta en angelägen prioritering då Hälsa- och sjukvården upplevs inte bemöta denna grupp väl. För att nå upp till en jämlik vård där samtliga invånare får det stöd och hjälp de är behov av behövs en ökad kunskap inom området för att minska fördomar och könsdiskriminerande förställningar.

Utbildningar/workshops/presentationer

Denna insats är pågående och kommer förhoppningsvis utökas alltmer tjänsten blir känd. Det kan röra sig allt från att samordna en utbildningsdag till att hålla presentationer om psykisk hälsa/suicidprevention.

Uppföljning

Planen skapar en ram för arbetet och följs dels upp utifrån ovan nämnda rapportering till regionens hälso- och sjukvårdsnämnd, dels, i förekommande fall, inom RSS - strukturen samt till LPO Psykisk hälsa.

Enskilda aktiviteter såsom Vansbroprojektet följs upp inom ramen för det projektet.

